

Annales: Anali za istrske in mediteranske študije, 10/1997, series historia et sociologia 4, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko in Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije Koper, Koper 1997, 390 str.

V knjižnih poročilih in ocenah, ki jih objavlja revija *Dve domovini*, doslej še ni bila predstavljena koprška revija *Annales*, ki izhaja od leta 1991 ter je imela v začetku podnaslov Anali Koprškega primorja in bližnjih pokrajin (sedanji podnaslov ima od 6. številke dalje; od 4. številke dalje izhaja tudi v dveh ločenih in posebej oštevilčenih serijah: historia naturalis in historia et sociologia, vendar je temeljna numeracije revije zaporedna). Razlog je preprost, *Annales* niso objavljali gradiva, ki bi bilo posebej povezano s problemi izseljenstva. Deseta številka pa prinaša v rubriki Migracije šest razprav, ki govorijo o migracijah in izseljenstvu od srednjega veka do let po drugi svetovni vojni. Sicer pa predstavljajo vsebino obsežnega zbornika tudi Arheološke študije, monografske razprave o Marijini rotundi pri koprski stolnici, Gospodarskozgodovinske študije, Regionalna polifonija II., Jadranske etimologije in stalni rubriki Delo naših zavodov in društev ter Ocene in poročila.

Pojav rubrike Migracije v deseti številki ne pomeni, da se revija že pred tem ni ukvarjala s problemi izseljenstva. Tako je že v tretji številki (1993) Mojca Ravnik pisala o družinah v istrskem zaledju in selitvi Istranov v Trst in druge kraje. V osmi številki (1996) je bila poleg nekaterih študij, ki zadevajo Istro in se mestoma dotikajo tudi demografskih premikov, značilnosti istrske preteklosti, objavljena obširna in v italijanščini napisana razprava o slovenski in hrvaški emigraciji iz Julijske krajine med obema vojnama in o njuni politični vlogi.

V deseti številki posegata v starejša razdobja razpravi akademika prof. dr. Ferda Gestrina Slovani v Italiji v zgodnjem srednjem veku in hrvaške zgodovinarke Lovorke Čoralic Migracije sa istočnojadranske obale u Veneciju (15.–18. st.). Avtorja obravnavata problem, ki je bil tako rekoč stalen pojav, zlasti v srednjem veku, vse tja do 18. stoletja, povezan z gospodarskimi razlogi in

političnimi razmerami ne toliko na območjih, kjer so živeli Slovenci, pač pa v dalmatinskih predelih Jadrana. Povsem izseljensko naravnana je razprava Alekseja Kalca Selitvena gibanja ob zahodnih mejah slovenskega etničnega prostora: Teme in problemi. Avtor posveča svojo pozornost izselitvenim razlogom in pobudam v zahodni Sloveniji, zlasti v Beneški Sloveniji in Trstu od prvih pojavov do sredine 20. stoletja, ko je bil zadnji večji emigrantski val ob izseljevanju Tržačanov v Avstralijo. Aleš Breclj pa je v pregledu Nekaj podatkov o izseljevanju iz Slovenskega Primorja v Južno Ameriko, predvsem v Argentino prikazal pravzaprav zgodovino slovenskega izseljenstva v Argentini. Izseljevanje označujeta predvsem dva velika vala, prvi iz konca dvajsetih let našega stoletja in drugi iz časa po drugi svetovni vojni. Prvi je zajel kakih 20.000, drugi pa okoli 6000 oseb. Članek je toliko pomembnejši, ker ga je napisal pisec z izkušnjo izseljenca. Podobno velja tudi za avtorico v francoščini objavljenega članka Emigration des artistes de la Primorska, Ireno Mislej. Članek pravzaprav predstavlja pregled likovne umetnosti na Primorskem med obema vojnama in deloma po drugi svetovni vojni. Primorski likovniki so se zlasti med vojnama podajali v emigracijo.

Serijo člankov zaključuje prispevek L'emigrazione da Trieste nel dopoguerra Piera Purinija, ki dopolnjuje obravnavo Alekseja Kalca še z vidika italijanske strani in v katerem skuša avtor v skopih črtah orisati tudi usodo tržaških izseljencev v Avstraliji.

Branko Marušič